

sapiens quoque idem, prudens diuersum esse omnes asseuerarent. id enim singula quod circa seipsum quod bene se habet considerat, prudens esse dicerent, eique seipsa committerent. Vnde etiam bestias nonnullas prudentes esse inquirunt, quæcunque in vita traducenda providendi habere vim quandam videntur. Perspicuum autem est ciuilem & sapientiam eãdem esse nullo modo posse, nam si eam quæ circa sibiipsis vtilia versatur, sapientiam dicent, multæ erunt sapientiæ: non enim vna est quæ omnium animalium bonum consideret, sed singulorum diuersæ, nisi scilicet vna quoque sit medicina circa omnia quæ sunt. Quod si hominum ceterorum animalium optimum esse dixerint, id nihil refert: quandoquidem homine alia natura sunt longè diuiniora, vt ea quæ sunt manifestissima ex quibus mundas constitutus est. Constat igitur ex iis quæ dicta sunt, sapientiam esse rerum præstantissimarum natura scientiam & intellectû. Vide Anaxagoram & Thalem atque huiusmodi homines, cum ignoret ea quæ sibi vtilia sunt, viderint, non prudentes, sed sapientes esse dicunt: ac superuacua quidem, & admiranda, & difficilia, & diuina cognoscere ipsos asserunt, sed inutilia tamen propterea quod non humana bona inquirunt.

C A P V T V I I I .

Prudentia autem circa humana bona versatur, atque ea quæ in consultationem cadunt. Prudentis enim id maximè opus esse dicimus, vt rectè consulte de illis autem consultat nemo, quæ euenire aliter nequeunt: neque de iis quorum finis aliquis non est, atque is eiusmodi, vt agendum bonum sit. Bonus autem consultor absolute ille est, qui quod optimum homini ex agendis rebus est, coniectura assequi ratiocinando potest. Adde quod neque vniuersalium tantum prudentia est, sed opus est, vt singula etiam cognoscat. est enim actiua: at actio circa particularia versatur. Hinc fit, vt nonnulli etiam nescientes nonnullis scientibus actiuosiores sint: & in reliquis illi qui sunt periti. nam si quis leues quidem carnes cognouerit, faciles concoctæ esse, & salubres, quæ tamen leues sunt, ignoret: is profectò sanitatem non efficiet, sed ille efficiet magis, qui autem carnes esse leues & salubres scouerit, prudentia verò actiua est. Quare vel vtraque, vel hanc potius habere oportet. Esset autem quædam etiam hinc architectonica ac princeps. Atque est quidem & ciuile prudentia idem habitus:

A καὶ τὸ σοφὸν ταῦτ' ὁ πᾶσι καὶ εἰποιεν· φρονιμὸν δὲ ἕτερον· τὸ γὰρ περὶ αὐτὸ ἕκαστα εὖ διακρινῶν, φῶμεν αὐτὸ εἶναι φρονιμὸν, καὶ τὴν τῶν ἐπιτηδεύσεων αὐτὰ. διὸ καὶ τῶν ἀφρονῶν ἔτι φρονιμὸς φαίνεται εἶναι, ὅσα περὶ τὸν αὐτῶν βίον ἔχοντα φάνηται δύναμιν θεωρουμένην. φαιερὸν δὲ ὅτι ἢ καὶ αὐτὸ εἶναι ἢ πολιτικὴν, καὶ ἢ σοφίαν, ἢ αὐτὴν· εἰ γὰρ τίτλι περὶ τὰ ἰατρικὰ καὶ αὐτοῖς ἐρεῖται σοφίαν, πολλὰ ἔσονται σοφίαι· ἢ γὰρ μία περὶ τὸ ἀπαύτων ἀγαθῶν τῆς ζωῆς· διὰ ἕτερα περὶ ἕκαστον· εἰ μὴ καὶ ἰατρικὴ μία περὶ πάντων τῶν ὄντων· εἰ δὲ ὅτι βέλτερον ἀνθρώπου τῶν ἄλλων ζωῶν, οὐδὲν διαφέρει καὶ γὰρ ἀνθρώπου ἄλλα πολὺ θεοῦ· τὰ δὲ τῶν φύσιν, εἶναι τὰ φανερώτατά γε, καὶ ἂν ὁ κόσμος συνέστηκεν. ἐκ δὲ τῶν εἰρημίων δίκαιοι, ὅτι ἢ σοφία ὄντι καὶ ὁπισθίμην, καὶ νοῦς τῶν τιμωμάτων τῆς φύσεως· διὸ Ἀναξαγόραν καὶ Θαλῆν, καὶ τοῖς τοιούτοις, σοφοῖς ὄντι, φρονιμοῖς δὲ, εὖ φασι εἶναι, ὅταν ἴδωσιν ἀνομοιωτάς τὰ συμπερὸν αὐτοῖς, καὶ περὶ τὰ μὲν, καὶ διακρινῶσιν, καὶ χαλεπῶς, καὶ δαμόνοια, εἰδέναι αὐτοῖς φασι· ἢ χρεῖστα δὲ ὅτι οὐ τὰ ἀνθρώπινα ἀγαθὰ ζητοῦσιν.

Κερδίζουσι η.

D **H** δὲ φρόνις περὶ τὰ ἀνθρώπινα, καὶ περὶ ἂν ὄντι βουλευόμενος· τὴν γὰρ φρονιμὸν μέγιστα πᾶσι ἔργον εἶναι φαίμεν, τὸ εὖ βουλεύεσθαι. βουλευόμενος δὲ οὐθεὶς περὶ τῶν ἀδυνατούντων ἄλλως ἔχειν, οὐδ' ὅσον μὴ τίτλος τί ἐστὶν, καὶ τὴν θεωρουμένην ἀγαθῶν. ὁ δὲ ἀπλοῦς εὐβουλος, ὁ τῶν ἀγέρων ἀνθρώπων τῶν παρακτῶν σοφιστικῶς καὶ λογιζομένων οὐδ' ὄντι φρόνις τῶν κερδῶν μόνον, ἀλλὰ δεῖ καὶ τὰ κερδῶν ἕκαστα γινώσκειν· παρακτικὴ γὰρ δὲ πράξις περὶ τὰ κερδῶν ἕκαστα· διὸ καὶ ἔνοιον ἢ εἰδότες, εἰδέναι εἰδόντων παρακτικώτεροι, καὶ ὃν τοῖς ἄλλοις οἱ ἐμπειροῖ· εὖ γὰρ εἰδέναι, ὅτι τὰ κούφα εὐπεπτα κρέα καὶ ὑγμένα, πᾶσι δὲ κούφα ἀγνοεῖ, οὐ ποιήσει ὑγίαιαν, ἀλλ' ὁ εἰδὼς, ὅτι τὰ ὀρνεῖα κούφα καὶ ὑγμένα, ποιήσει μέλλον·

E ἢ δὲ φρόνις, παρακτικὴ ὡς τε δεῖ ἀμφοῖν ἔχειν, ἢ ταυτίων μέλλον· εἶναι δὲ αἰτίας καὶ ἐν ταῦτα ἀρχητικονικῆ. Ἐστὶ δὲ καὶ ἢ πολιτικὴ, καὶ ἢ φρόνις, ἢ αὐτὴ μὲν ἕξις τὸ μὲν